

KISA VADELİ SİGORTA KOLLARI HAKKINDA SORULAR

1-Geçici iş göremezlik ödeneği ne demektir ve nasıl ödenmektedir?

Geçici iş göremezlik; sigortalının iş kazası geçirmesi, meslek hastalığına tutulması veyahut hastalık ve analık hallerinde, Kurumca yetkilendirilen hekim veya sağlık kurulu raporlarında belirtilen istirahat süresince geçici olarak çalışmama halidir. Sigortalı sağlık hizmet sunucusundan almış olduğu rapor nedeniyle istirahatli olduğu, dolayısıyla geçici olarak çalışmama durumunda olduğu için aylık ya da haftalık kazancında eksilme olmakta ve gelir kaybı yaşamaktadır. Bu gelir kaybının telafisi, geçici iş göremezlik ödeneği ile sağlanmaktadır. Yaygın kullanım olarak, halk arasında “ Rapor parası, istirahat raporu ücreti” olarak da bilinen geçici iş göremezlik ödeneğinin hesaplanması ve ödenmesi de dahil tüm işlemler Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından yürütülmektedir. Bu harcamalar Kurumca, işverenin ödeme yükümlüsü olduğu, tüm iş kollarında yüzde 2 oranında uygulanan, kısa vadeli sigorta kollarına ait prim gelirlerinden sağlanmaktadır. Sağlık hizmet sunucuları tarafından elektronik ortamda düzenlenen istirahat raporları, aynı elektronik veri tabanı aracılığıyla Kurum ekranlarına gönderilmektedir. İstirahat raporunun bitim tarihini takip eden gün itibariyle geçici iş göremezlik ödeneğine ait ödeme işlemleri başlatılıp, anlaşmalı bankaya sigortalının T.C kimlik numarasına tanımlanarak gönderilmektedir. Sigortalıya ödenecek olan ödenek miktarı ve günlük kazanç hesaplaması da dahil olmak üzere tüm ödeme işlemleri, mevzuata göre elektronik ortamda yürütülmekte olduğundan, herhangi bir bekleme ya da gecikme olmaksızın, sigortalının yaşamış olduğu gelir kaybı kısa zamanda telafi edilmektedir.

2-Geçici iş göremezlik ödeneği kimlere ödenmektedir?

5510 Sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununda, geçici iş göremezlik ödeneğinin sigortalıların buldukları kapsam ve vaka türlerine göre kimlere ödeneceği belirlenmiştir. Buna göre; 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentleri kapsamındaki sigortalıların yani hizmet akdi ile bir veya birden fazla işveren tarafından çalıştırılanlar ile muhtarlar, ticari ya da tarımsal faaliyetlerde bulunanlar, esnaf ve sanatkâr siciline kayıtlı olanlar, şirket ortakları olarak sıralayabileceğimiz kendi adına ve hesabına bağımsız çalışan sigortalıların, iş kazası geçirmesi ya da meslek hastalığına tutulması durumunda, istirahatli olduğu süre boyunca çalışmadıkları her gün için kısa vadeli sigorta kollarından sağlanan yardımlardan biri olan geçici iş göremezlik ödeneği ödenmektedir. İş akdine istinaden çalışan sigortalılara hastalık vaka türünden ödenecek ödenekler, geçici iş göremezliğin üçüncü gününden başlamak üzere her gün için ödenmektedir.

İş kazası meslek hastalığı, hastalık ve analık sigorta kollarına göre ödeneğe müstahak olma durumu sigortalılık kapsam türüne göre farklılıklar arz etmektedir. Örneğin,

- Hizmet akdi ile çalışmamakla birlikte, ceza infaz kurumları ile tutukevleri bünyesinde oluşturulan tesis, atölye ve benzeri ünitelerde çalıştırılan hükümlü ve tutuklular hakkında, iş kazası ve meslek hastalığı ile analık sigortası,

-Meslekî Eğitim Kanununda belirtilen aday çırak, çırak ve işletmelerde meslekî eğitim gören öğrenciler hakkında iş kazası ve meslek hastalığı ile hastalık sigortası; meslek liselerinde okumakta iken veya yükseköğrenimleri sırasında staja tabi tutulan öğrenciler ile Yükseköğretim Kanununa tabi olarak kısmi zamanlı çalıştırılan öğrenciler hakkında ise yalnızca iş kazası ve meslek hastalığı sigortası,

- Harp malulleri ve Terörle Mücadele Kanunu ve Nakdi Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanuna göre aylık alanlar ile aynı Kanun kapsamında vazife malullüğü aylığı alan er ve erbaşların sigortalı olarak bir işyerinde çalışmaları halinde haklarında iş kazası ve meslek hastalığı sigortası,

- Türkiye İş Kurumu tarafından düzenlenen meslek edindirme, geliştirme ve değiştirme eğitimine katılan kursiyerler hakkında iş kazası ve meslek hastalığı sigortası,

- Ülkemiz ile sosyal güvenlik sözleşmesi olmayan ülkelerde iş üstlenen işverenlerce yurt dışındaki işyerlerinde çalıştırılmak üzere götürülen Türk işçileri hakkında iş kazası, meslek hastalığı, hastalık ve analık sigortası,

- Tarım veya orman işlerinde hizmet akdiyle süreksiz olarak çalışanların ise prim ve prime ilişkin her türlü borçlarının ödenmiş olması, iş kazasının olduğu tarihten en az on gün önce tescil edilmiş olmaları ve sigortalılıklarının sona ermemiş olması şartları ile iş kazası ve meslek hastalığı sigortası,

- Vazife malullüğü, malullük, yaşlılık veya emekli aylığı bağlandıktan sonraki dönemde sosyal güvenlik destek primine tabi çalışanlar hakkında yalnızca iş kazası ve meslek hastalığı sigortası,

hükümleri uygulanmaktadır.

Hizmet akdine tabi çalışan sigortalılar ile kendi adına ve hesabına bağımsız çalışan sigortalılardan, ticarî kazanç veya serbest meslek kazancı nedeniyle gerçek veya basit usulde gelir vergisi mükellefi olanlar, gelir vergisinden muaf olup esnaf ve sanatkâr siciline kayıtlı olanlar ve tarımsal faaliyette bulunanlar hakkında analık sigortası hükümleri uygulanmakla birlikte, kendi nam ve hesabına çalışan sigortalılar için hastalık sigortası hükümleri uygulanmamaktadır.

3-Geçici iş göremezlik ödeneğine hak kazanan sigortalılar, ödeneği ne kadar sürede alabilirler?

Sigortalının geçici iş göremezlik ödeneğini hak etmesi halinde, istirahat raporuna ait ödeme işlemleri, sigortalının işyerinin bağlı bulunduğu sosyal güvenlik il ya da merkez müdürlüğünce rapor bitiş tarihini takip eden günden itibaren en kısa süre içerisinde yapılmaktadır. Rapora ait ödeme işlemleri tamamen elektronik ortamda gerçekleştiğinden, ödemesi yapılacak sigortalıya ait raporun ödeme süresi Kurum personeline kısa bir süre içerisinde gerçekleştirilebilmektedir. Personelce ödeme işleminin tamamlandığı günü takip eden 7 iş günü sonrasında sigortalı anlaşmalı bankadan T.C kimlik numarasını ibraz ederek ödeneğini alabilmektedir.

4-Geçici iş göremezlik ödeneği hangi hallerde ödenmez ya da eksik ödenir?

Sigortalının geçici iş göremezlik ödeneğine hak kazanması için sigortalılık statüsünün yanı sıra 5510 sayılı Kanunda belirtilen şartların ve yükümlülüklerin yerine getirilmiş olması gerekmektedir. Öncelikle sigortalının kısa vadeli sigorta kolları açısından, sigortalılık niteliğinin sona ermemesi gerekmektedir. Kanuna göre, sigortalının hizmet akdinin sona ermesini takip eden onuncu gün sigortalılık niteliği sona ermiş olmaktadır. Dolayısıyla sağlık hizmet sunucusundan alınan istirahat raporuna ait ödeneğin ödenebilmesi için sigortalının raporun başlangıç tarihinin ya hizmet akdinin devam ettiği süre içerisinde ya da hizmet akdi sona ermişse, hizmet akdinin sona erdiği günü takip eden 9 gün içerisinde olması gerekmektedir. Hizmet akdi sona ermemesine rağmen çeşitli sebeplerle işverenlerince sigortalı ücretsiz izinli gösterilebilmektedir. Eğer ücretsiz izin sebebi İş Kanununda tanımlı olan yol izni ve analık izni kapsamında ise ücretsiz izinli olduğu süre boyunca sigortalının sigortalılık niteliği devam etmektedir. Bu iki tür izin dışında herhangi bir sebeple sigortalının ücretsiz izinli gösterilmesi halinde sigortalılık niteliği, az önce belirttiğimiz şartlar dahilinde sona ermiş kabul edilerek, sigortalı ödeneğe hak kazanamayacaktır.

Sigortalının yerine getirmesi gereken bir diğer yükümlülük, istirahatli olduğu dönemde işyerinde çalışmamasıdır. Sigortalı rapor süresi boyunca işyerinde çalışmışsa, sigortalıya ödenek

ödenmemektedir. Kurum kayıtlarından elektronik ortamda sigortalının işyerinde çalışıp çalışmadığının kontrolü en geç rapor bitim tarihini takip eden ay sonuna kadar yapılmaktadır. Sigortalının rapor süresi boyunca işyerinde çalıştığına tespit edilmesi halinde, geçici iş göremezlik ödeneği ödenmemekte, eğer ödenmiş ise yasal faizi ile birlikte sigortalıdan tahsil edilmektedir.

Benzer şekilde, iş kazası meslek hastalığı ve hastalık hallerinde, tedavinin sona erdiğine ve çalışabilir olduğuna dair belge almaksızın çalışan sigortalıya geçici iş göremezlik ödeneği ödenmemekte, ödenmiş olanlar da Kanunun 96 ncı maddesine geri alınmaktadır. Sigortalının kendisinden kaynaklanan sebeplerle ya da hekimin bildirdiği tedbir ve tavsiyelere uymaması sonucu tedavi süresinin uzaması, ağır kusuru veya kasti bir hareketi yüzünden istirahat raporu almak zorunda kalması durumlarında, Kanunun 22 nci maddesinde belirtilen oranlarda ödenekte kesinti yapılmaktadır.

Örneğin hekim, istirahat raporunun bitiş tarihini takip eden gün sigortalının sağlık durumunun kontrolünü öngörmüştür. Sigortalı rapor bitim tarihini takip eden iş günü sağlık hizmet sunucusuna başvurarak, sonu kontrol ibaresi olan raporunu, çalışabileceğine dair belge alarak sonlandırmalı ya da hekim tarafından tedavinin devamının uygun görülmesi halinde yeni bir rapor almalıdır.

Bir diğer önemli örnek adli vaka ve trafik kazası olaylarıdır. Sigortalının adli bir vaka (darp, yaralama vb.) ya da trafik kazası geçirmesi sonucu iş göremezliğe uğraması halinde, Kurum tarafından olaya ait rapor, bilgi belge ve tutanaklardan sigortalının olayda kusurlu olduğu tespit edilirse ödeneğinden kusur oranı dâhilinde Kanunda belirtilen tutarlar göz önüne alınarak kesinti yapılmaktadır.

5- Geçici iş göremezlik ödeneğinin ödenmesi için prim ödeme gün sayısı şartı aranmaktadır mıdır?

Sigortalının hastalık sebebiyle iş göremezliğe uğraması halinde, iş göremezliğin başladığı tarihten önceki bir yıl içinde en az doksan gün,

Sigortalı kadının analığı halinde, doğumdan önceki bir yıl içinde en az doksan gün,

Sigortalı kadına veya sigortalı olmayan eşinin doğum yapması nedeniyle sigortalı erkeğe emzirme ödeneği verilebilmesi için doğumdan önceki bir yıl içinde en az 120 gün,

kısa vadeli sigorta kolları primi bildirilmiş olması gerekmektedir.

Sigortalının iş kazası geçirmesi ya da meslek hastalığına tutulması durumunda prim ödeme gün sayısı şartı aranmamaktadır. Sigortalı işe başladığı gün iş kazası geçirmesi halinde, Kanunda tanımlanan yardımlardan faydalanabilecektir.

Örneğin, sigortalı 01/07/2013 - 10/07/2013 tarihleri arasında sağlık hizmet sunucusundan hastalık raporu almıştır. Bu rapora ait ödeme yapılabilmesi için, rapor başlangıç tarihinden geriye doğru bir yıl gidilerek prim ödeme gün sayısı kontrol edilir. 01/07/2013 tarihinden 01/07/2012 tarihine kadar geçen sürede sigortalı adına en az 90 gün kısa vadeli sigorta primi bildirilmiş olması ve diğer şartların da varlığı halinde sigortalı ödeneğe hak kazanacaktır. Burada dikkat edilmesi gereken bir diğer nokta, kendi adına ve hesabına bağımsız çalışan statüsünde yer alan sigortalıların ödeneğe hak kazanmaları için, genel sağlık sigortası dahil prim ve prime ilişkin her türlü borçlarının ödenmiş olması şartını yerine getirmelerinin gerektiğidir.

6- Geçici iş göremezlik ödeneğinde günlük kazanç nasıl hesaplanmaktadır?

Günlük kazanç, rapor başlangıç tarihinden önceki son üç aya ait toplam kazancın aynı üç aydaki prim ödeme gün sayısına bölümü ile bulunmaktadır. Yatarak tedavilerde günlük kazancın yarısı, ayakta tedavilerde ise 2/3' ü alınarak rapor gün sayısı ile çarpılmakta ve geçici iş göremezlik ödeneğinin toplam tutarı hesaplanmaktadır. Rapor bitim tarihini takip eden iş günü içerisinde E- ödenek programı üzerinden rapora ait kontroller yapıldıktan sonra, sigortalının hak ettiği kazanç tutarı hesaplanmaktadır. Sigortalının rapor başlangıç tarihinden önceki son bir yıl içinde toplam 90 gün prim ödeme gün sayısının bulunması temel koşuldur. Bu koşul gerçekleşmiş olmasına rağmen son üç ayda sigortalı adına prim ödeme gün sayısı olmasa dahi, sistem tarafından bir önceki üç aya ait kazanç kontrolü yapıp günlük kazanç hesaplanmaktadır. İşe girdiği gün iş kazası geçiren ve adına kazanç bildirilmeyen sigortalının istirahat raporuna ait ödemesi aynı iş kolundaki emsal kazanç dikkate alınarak yapılmaktadır.

7- Analık hali nedir?

Sigortalı kadının, gebeliğinin başladığı tarihten itibaren doğumdan sonraki ilk sekiz haftalık, çoğul gebelik halinde ise ilk on haftalık süreye kadar olan gebelik ve analık hali ile ilgili rahatsızlık ve özürüllük halleridir. Emzirme ödeneği açısından analık hali kadının kendisi aktif çalışan sigortalı veya gelir aylık alan sigortalı olabileceği gibi, sigortalı olmayıp, eşi üzerinden sağlık hak sahipliği de olabilir. Bakmakla yükümlü olunan kişi kapsamında değerlendirilen kadın eş, analık halinden sağlanan yardımlardan olan emzirme ödeneğine hak kazanmaktadır. Kadının kendisi sigortalı ise, analık hali kapsamında hem geçici iş göremezlik ödeneğine hem de emzirme yardımına müstahak olacaktır. Geçici iş göremezlik ödeneği açısından analık hali ise sadece sigortalı kadının kendisi için söz konusudur.

8- Analık halinde hangi sürelerde hangi haklardan faydalanabilir?

Analık sigortası kapsamından sigortalıya geçici iş göremezlik ödeneği ödenebilmesi için;

- a- İstirahatın başladığı tarihte sigortalı olması ve sigortalılık niteliğinin sona ermemesi,
- b- Doğumdan önceki 1 yıl içinde en az 90 gün kısa vadeli sigorta primi bildirilmiş olması,
- c- Bu süre içinde işyerinde çalışmamış olması,
- ç- Doğum olayının (canlı ya da ölü) gerçekleşmiş olması, gerekmektedir.

Geçici iş göremezlik ödeneği hekimin vereceği istirahate bağlı olarak doğumdan önceki ve sonraki 8 haftalık sürede, çoğul gebelik halinde doğumdan önceki 8 haftalık süreye 2 haftalık süre ilave edilerek çalışmadığı her gün için ödenecektir. Sigortalı kadının isteği ve hekimin onayı ile doğuma 3 hafta kalıncaya kadar çalışması halinde, çalışılan süreler doğum sonrası istirahat süresine ilave edilir. Bu sürelerin eklenebilmesi için yetkilendirilen sağlık hizmet sunucularınca sigortalı kadının doğumdan önceki 3 haftaya kadar çalışmasının uygun olduğuna dair sağlık raporu düzenlenmesi gerekmektedir. Doğum öncesi ve sonrası olmak üzere toplam 16 haftalık (112 günlük) süre İş Kanununa paralel olarak 5510 sayılı Kanunda tanımlanmıştır. İş Kanununda "Kadın işçilerin doğumdan önce sekiz ve doğumdan sonra sekiz hafta olmak üzere toplam onaltı haftalık süre için çalıştırılmamaları esastır" hükmü yer almaktadır. Ayrıca kadın sigortalının erken doğum yapması halinde ise doğumdan önce kullanamadığı çalıştırılmayacak süreler, doğum sonrası sürelerle eklenmek suretiyle kullanılır.

Analık sigortasından sağlanan bir diğer yardım emzirme ödeneğidir. Sigortalı kadına veya Medeni Kanuna göre evli olmak şartıyla sigortalı olmayan eşinin doğum yapması nedeniyle sigortalı erkeğe verilen ödeneğin 2014 yılı için belirlenen tutarı 103,00 Türk Lirasıdır. Bu tutar Kurum Yönetim Kurulunca belirlenip Bakan tarafından onaylanan tarife üzerinden ödenmekte olup her yıl için güncellenmektedir.

9-Analık halinde geçici iş göremezlik ödenekleri nasıl ödenmektedir?

Sağlık hizmet sunucularınca elektronik ortamda düzenlemekte olan doğum öncesi ve doğum sonrası analık raporları, yine elektronik ortamda Kurum veri tabanına ve işverenin “çalışılmadığına dair bildirim” ekranına düşmekte ve ödeme işlemleri, sigortalının işyerinin bağlı bulunduğu sosyal güvenlik il/merkez müdürlüklerince yapılmaktadır. Sigortalının erken ya da beklenenden geç doğum yapması halinde, doğum öncesi ve doğum sonrası geçici iş göremezlik ödeneği ödenecek olan süreler sistem tarafından hesaplanmakta ve her durumda toplamda maksimum 112 gün olmak üzere, anlaşmalı bankaya sigortalının T.C kimlik numarasına tanımlanarak gönderilmektedir.

Ancak,

-Gebelik istirahatinin başladığına dair rapor almaksızın istirahate ayrılan sigortalıya doğumun gerçekleştiği tarihe kadar olan süreye ait,

-İstirahat raporu almasına rağmen hekimden çalışabileceğine dair rapor almaksızın işyerinde çalışan sigortalıya çalıştığı süreye ait,

geçici iş göremezlik ödeneği ödenmeyecektir.

Geç doğum olması halinde ise doktor, muhtemel bebek doğum tarihi ile geç gerçekleşen bebek doğum tarihi arasında geçen süre için “hastalık” raporu düzenleyecek, bu süreye ait geçici iş göremezlik ödeneği sigortalıya ayrıca ödenecektir.

10- E- Ödenek projesi nedir ve neyi amaçlamaktadır?

Sigortalının yaşamış olduğu gelir kaybının telafi edilmesi temel prensibine dayanan, geçici iş göremezlik ödeneği adı altında yapılan sosyal sigorta yardımının sigortalılara mümkün olunan en kısa zaman dilimi içerisinde ödenmesi amacıyla hazırlanan E-Ödenek Programı, Kurumumuzla anlaşmalı özel ve resmi sağlık tesislerince düzenlenen geçici iş göremezlik belgeleri ile sağlık kurulu raporlarının işverenlere ve Kuruma elektronik ortamda gönderilmesi ile iş göremezlik ödeneğinin hesaplanması ve sigortalı adına bankaya aktarılması süreçlerini düzenleyen, Sosyal Güvenlik Kurumunun öz kaynaklarıyla geliştirilip tamamlanan yazılım programıdır.

11- Tek hekim ve sağlık kurulu raporları nasıl düzenlenmekte ve bu raporlara ait ödenekler nasıl ödenmektedir?

Geçici iş göremezlik ödeneğinin ödenebilmesi için sigortalının sağlık ve tedavi durumunu belirtir raporların Kurumumuzla anlaşmalı özel ve resmi sağlık tesislerince E-Ödenek Programı üzerinden elektronik ortamda düzenlenmesi gerekmektedir. Bu tür raporlara ait ödemelerin yapılabilmesi sosyal güvenlik mevzuat hükümleri çerçevesinde belirtilen şartlara tabidir.

Ayaktan tedavilerde hizmet akdiyle bir veya daha fazla işveren tarafından çalıştırılan sigortalıya tek hekim raporu ile bir defada en çok 10 gün istirahat verilebilir. İstirahat sonrasında kontrol muayenesi raporda belirtilmiş ise toplam süre yirmi günü geçmemek kaydı ile istirahat süresi on gün daha uzatılabilir. Eğer tek hekim sigortalının istirahatinin devam etmesi gerektiğine karar verirse, sigortalı için düzenlenecek olan yeni rapor, sağlık kurulu tarafından düzenlenmelidir. Bir takvim yılı içinde tek hekim tarafından ayaktan tedavilerde verilecek istirahat sürelerinin toplamı 40 (kırk) günü geçemez. Bu süreyi geçen istirahat raporları sağlık kurulunca verilir. Ancak, tek hekimin sigortalı için yatarak tedavi öngörmesi halinde bu süreler 40 günün hesabına dahil edilmez. Belirtilen bu şartlar, sigortalıya geçici iş göremezlik ödeneği ödenmesi için mevzuat tarafından belirlenmiştir. Sigortalının almış olduğu tek hekim raporunun 10 günü ya da bir takvim

yılı içerisinde 40 günü aşması halinde, aşan süreler için ödenek ödenmez. Ancak; ödenek ödenmeyecek olsa dahi, kural olarak sigortalıya rapor düzenlenmesine bir engel bulunmamaktadır. Kurumla anlaşması olmayan sağlık hizmet sunucuları tarafından düzenlenen raporlara ait geçici iş göremezlik ödeneğinin ödenebilmesi, Kurumla anlaşmalı resmi sağlık hizmet sunucularınca onaylanma şartına bağlıdır.

Rapor tek hekim tarafından hastalık vaka türünden verilmiş ise, ödeme raporun üçüncü gününden başlamak üzere her gün için yapılır. Ancak; iş kazası ve meslek hastalığı raporlarında ister tek hekim ister sağlık kurulu tarafından düzenlenmiş olsun, ödeme rapor başlangıç tarihinden itibaren yapılır.

12- Uzun süreli istirahatlerde geçici iş göremezlik ödenekleri nasıl ödenmektedir?

Uzun süreli istirahat, genel olarak sigortalının iş kazası, meslek hastalığı, hastalık hali sebebiyle sağlık hizmet sunucuları tarafından 10 günden fazla sürede düzenlenen sağlık kurulu raporlarını ifade etmektedir.

Sağlık kurulunun ilk vereceği istirahat süresi sigortalının tedavi altına alındığı tarihten başlamak üzere altı ayı geçemez. Tedaviye devam edilmesi hâlinde malullük hâlinin önlenebileceği veya önemli oranda azaltılabileceği sağlık kurulu raporu ile tespit edilirse bu süre uzatılmaktadır. Sigortalı ödeneğini alabilmek için, kendisi için uygun görülen istirahat süresinin bitimini beklemek zorunda değildir. Kaldı ki, uzun süreli istirahat süresinin bitimini beklemek sigortalının geçimini sağlayacak gelirinden uzun bir süre mahrum kalması ile sonuçlanabilir. Dolayısıyla sigortalının Kuruma başvurusu halinde, 10 (on) ya da daha uzun süreli dilimlere ait ödemesi, rapor bitim tarihine kadar gerçekleştirilmektedir.

13- İş kazası ve meslek hastalığı ne demektir?

İş kazası;

- Sigortalının işyerinde bulunduğu sırada,
- İşveren tarafından yürütülmekte olan iş nedeniyle, sigortalı kendi adına ve hesabına bağımsız çalışıyorsa yürütmekte olduğu iş nedeniyle,
- Bir işverene bağlı olarak çalışan sigortalının, görevli olarak işyeri dışında başka bir yere gönderilmesi nedeniyle, asıl işini yapmaksızın geçen zamanlarda,
- Bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamındaki emziren kadın sigortalının, iş mevzuatı gereğince çocuğuna süt vermek için ayrılan zamanlarda,
- Sigortalıların, işverence sağlanan bir taşıtla işin yapıldığı yere gidiş, gelişi sırasında, meydana gelen ve sigortalıyı hemen veya sonradan bedenen ya da ruhen özre uğratan olaydır.

Meslek hastalığı ise, sigortalının çalıştığı veya yaptığı işin niteliğinden dolayı tekrarlanan bir sebeple veya işin yürütüm şartları yüzünden uğradığı geçici veya sürekli hastalık, bedensel veya ruhsal özrürlülük halleridir.

14- Hangi haller SGK açısından iş kazası olarak nitelendirilir?

Bir olayın iş kazası sayılabilmesi için, kazayı geçiren kişinin sigortalı olması, sigortalının işyerinde veya işyerinden sayılan yerlerde bulunması, olayın işveren tarafından yürütülmekte olan iş nedeniyle meydana gelmesi, kaza ile sonuç arasında uygun bir illiyet bağının bulunması, kaza sonucu bedenen ya da ruhen özre uğraması gerekmektedir.

İş kazası sayılma hal ve durumlarını kısaca açıklamak gerekirse,

İşyeri, işyerinde üretilen mal veya verilen hizmet ile nitelik yönünden bağlılığı bulunan ve aynı yönetim altında örgütlenen işyerine bağlı yerler, dinlenme, çocuk emzirme, yemek, uyku, yıkanma, muayene ve bakım, beden veya meslek eğitimi yerleri, avlu ve büro gibi diğer eklentiler ile araçlar da işyerinden sayılmıştır. Sigortalının işyerinde bulunduğu sırada meydana gelen kazanın yapılan işle ilgili olup olmadığına bakılmaksızın iş kazası sayılması gerekmektedir.

Ayrıca olayın, yürütülmekte olan iş nedeniyle meydana gelmesi; veyahut bir işverene bağlı olarak çalışan sigortalının, görevli olarak işyeri dışında başka bir yere gönderilmesi nedeniyle asıl işini yapmaksızın geçen zamanlarda meydana gelmesi hali de iş kazası sayılmaktadır.

Örneğin, işin niteliği gereği işverenin işçisini işyeri dışında görevlendirmesi halinde de Kanun, sigortalıyı karşılaşılabileceği kaza risklerine karşı teminat altına almaktadır. Tarlada çalışan sigortalının traktörü devirerek yaralanması ya da işverene ait traktör ile tarlaya giderken yolda traktör ile kaza geçirmesi, beyaz eşya tamir bakım servis işyerinde çalışan sigortalının buzdolabı tamiri için gittiği binada dengesini kaybederek düşmesi sonucunda yaralanması gibi olaylar, işlerin yürütümü sırasında meydana geldiğinden iş kazası sayılması gerekmektedir.

Ancak iş kazası, işin yürütümü sırasında meydana gelen olayı ifade etmekte ise de, yapılan işle ilgisi olmayan bazı hal ve durumlarda meydana gelen olayları da kapsamaktadır.

İş kazasına tabi sigortalılar dışındaki diğer sigortalılar ile sigortalı sayılmayanlara iş kazası hükümleri uygulanması söz konusu değildir.

15- İş kazasının bildirimi kaç gün içinde ve nasıl yapılmalıdır?

İş kazasının, sigortalıların işvereni tarafından, o yerin polis, jandarma gibi yetkili kolluk kuvvetlerine derhal bildirilmesi gerekmektedir. Sosyal Güvenlik İl Müdürlüklerine ve Sosyal Güvenlik Merkezlerine, Kurumumuz Başkanlığı ve Genel Müdürlükleri ile bağlı birimlerine ise en geç kazadan sonraki üç iş günü içerisinde bildirilmesi gerekir.

Sigortalıların, işverenin kontrolü dışındaki yerlerde iş kazası geçirmeleri halinde ise, iş kazası ile ilgili bilgi almasına engel olacak durumlarda iş kazasının öğrenildiği tarihten itibaren bildirim süresi üç iş günüdür.

Tarım veya orman işlerinde hizmet akdiyle süreksiz olarak çalışan (Ek-5) sigortalılarının iş kazası ve meslek hastalığı sigorta kollarından sağlanan yardımlarından yararlanabilmeleri için iş kazası ve meslek hastalığı bildirimlerinin kendileri veya işverenlerince yapılması, ayrıca iş kazasının olduğu tarihten en az on gün önce sigorta tescil işleminin yapılmış ve sigortalılıklarının sona ermemiş olması gerekmektedir.

Kendi nam ve hesabına çalışan sigortalıların iş kazası geçirmeleri halinde, kazanın meydana geldiği tarihten itibaren bir aylık sürenin geçmemesi ve geçirilen kazadan dolayı ortaya çıkan rahatsızlığın hekim raporu ile belgelenmesi şartıyla, bildirim yapmaya engel olmadığı günden sonra kendisi tarafından üç işgünü içinde bildirilmesi gerekmektedir.

İş kazası bildirimleri tüm sigortalılar için İş Kazası ve Meslek Hastalığı Bildirim Formu ile yapılabilecektir. Bildirim elektronik ortamda yapılabileceği gibi doğrudan ya da posta yolu ile de Kurumun merkez ve taşradaki birimlerine yapılabilir.

Meydana gelen iş kazasının gerek kolluk kuvvetlerine, gerekse Kuruma bildirişi, iş kazası sonrası gerekli iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerinin alınması ve kaza sonrası iş kazasının Kurum tarafından soruşturulmasının yürütülmesi bakımından büyük önem arz etmektedir. İş kazası sonrası, sigortalının maluliyetinin oluşması halinde kendisine, ölüm ile sonuçlanması halinde ise hak sahiplerine Kurumca sosyal sigorta yardımları yapılır.

16- Hangi haller SGK açısından meslek hastalığı olarak kabul edilmektedir?

Bir hastalık veya özür halinin meslek hastalığı sayılabilmesi için sigortalı olunması, hastalık veya özürün yürütülen işin sonucu olarak ortaya çıkması, sigortalının hastalanması veya bedence veya ruhça bir özre uğraması, hastalığın mevzuatta tanımlanarak yer alması ve mevzuatta belirtilen süre içinde meydana çıkması ile hastalığın hekim raporu ile tespit edilmesi unsurlarının bir arada gerçekleşmesi gerekmektedir.

İş kazasının mesleki nitelikte bulunmayan olayları da kapsamına karşılık, meslek hastalığı tamamen yürütülen işle ilgili olayları kapsamaktadır. İş kazası ani bir hareket sonucu gerçekleşirken, meslek hastalığı zamanla oluşmaktadır.

Kömür madenlerinde çalışan sigortalıların tutuldukları "Pnömonyoz" ve "Antrekozis", mermer ocakları veya kot taşlama işyerlerinde çalışanların tutuldukları "Silikoz", tütün işletmelerinde çalışan sigortalıların yakalandıkları "Tabakoz" gibi hastalıklar, işin niteliğine göre tekrarlanan bir sebeple meydana gelen tipik meslek hastalıklarından olduğu gibi, sıtma ile mücadele işlerinde çalışan sigortalıların bataklikların kurutulması işinde çalıştıkları sırada yakalandıkları "Sıtma" hastalığı veya hayvanlarla ilgili işte çalışanların yakalandıkları "Şarbon" hastalığı da, işin yürütüm şartları yüzünden meydana gelen, meslek hastalıklarından sayılmaktadır.

17- Meslek hastalığının tespiti ve bildirimi kaç gün içinde ve nasıl yapılmaktadır?

Sigortalının çalıştığı işten dolayı meslek hastalığına tutulduğunun;

Kurumca yetkilendirilen sağlık hizmet sunucuları tarafından usulüne uygun olarak düzenlenen sağlık kurulu raporu ve dayanağı tıbbî belgelerin incelenmesi,

Kurumca gerekli görüldüğü hallerde, işyerindeki çalışma şartlarını ve buna bağlı tıbbî sonuçlarını ortaya koyan denetim raporları ve gerekli diğer belgelerin incelenmesi sonucu Kurum Sağlık Kurulu tarafından tespit edilmesi zorunludur.

Sigortalıların meslek hastalığına yakalanmaları halinde, işverenleri tarafından bu durumun öğrenildiği günden başlayarak, tarım veya orman işlerinde hizmet akdiyle süreksiz olarak çalıştırılan sigortalıların, kendilerince veya işverenlerince bu durumun öğrenildiği günden başlayarak en geç üç iş günü içinde sosyal güvenlik il müdürlüğü/sosyal güvenlik merkezlerine bildirilmesi gerekmektedir.

Kendi nam ve hesabına çalışan sigortalıların ise kendileri tarafından, meslek hastalığına tutulduğunu öğrendiği günden başlayarak üç iş günü içinde Kuruma bildirmeleri gerekmektedir. Bildirim, iş kazasında olduğu gibi tüm sigortalılar için İş Kazası ve Meslek Hastalığı Bildirim Formu ile yapılabilecektir. Bildirim, elektronik ortamda (e-Bildirim programı üzerinden) yapılabileceği gibi doğrudan ya da posta yolu ile Kurumun merkez ve taşradaki birimlerine de yapılabilir.

18- İşyerinde geçirilen ve dıştan gelen bir etken olmaksızın meydana gelen kalp krizleri iş kazası sayılabilir mi?

5510 sayılı Kanununun 13 üncü maddesi hükmüne göre, sigortalının anılan maddede sayılan hal ve durumlardan birinde meydana gelen ve herhangi bir olay sonucu bedence veya ruhça arızaya uğraması hali iş kazası sayılmaktadır.

Ancak, burada göz önünde bulundurulması gereken husus, öncelikle bir olayın var olması ve bu olay ile sonuç arasında bir ilişki bulunması, diğer bir deyimle "neden" ile "sonuç" arasında bir bağlantının olmasıdır.

Sigortalı işyerinde ve işini yaparken veya iş yapmadan geçirdiği sürelerde işverenin emrine amade iken dış etkenlerden kaynaklanan bir neden sonucu kalp krizi geçirirse, kalp krizinin sonucu (ölüm veya arızalar) işyeri dışında gerçekleşse bile bunun bir iş kazası sayılması

gerekmektedir.

19- İş kazası ve meslek hastalığı sigortasından sağlanan yardımlardan kimler yararlanabilir?

Kısa vadeli sigorta kollarından olan iş kazası ve meslek hastalığı sigortası kollarından 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin (a) ve (b) fıkraları kapsamında sigortalı sayılan sigortalılar yararlanabilir.

20- 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi hükmü gereğince sigortalı sayılan kişinin işyerinde geçirdiği kaza iş kazası sayılır mı ?

5510 sayılı Kanunun 13 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi gereğince iş yerinde meydana gelen ve hastalık sigortası kapsamı dışında kalan olayların iş kazası sayılması gerekmektedir.

21- İş kazası sigorta kolundan sağlanan yardımlar için ne kadar prim ödeme gün sayısı şartı aranır?

İş kazası geçin sigortalıların iş kazası sigortası kolundan sağlanan yardımlardan yararlanması için herhangi bir prim ödeme gün sayısı aranmamaktadır.

22- İşe başladığı gün iş kazası geçiren sigortalıya istirahatli bırakıldığı günler için geçici iş göremezlik ödeneği ödenebilir mi?

Geçirilen kazanın Kurumumuzca iş kazası olarak kabul edilmesi halinde, istirahatli kaldığı günler için sigortalının Kurumumuzdan geçici iş göremezlik ödeneği alması mümkün bulunmaktadır.

23- Meslek hastalığının geç bildirilmesi halinde ne gibi yaptırımları vardır?

Meslek hastalığının 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının;

- (a) bendi ile 5 inci madde kapsamında bulunan sigortalılar bakımından, sigortalının meslek hastalığına tutulduğunu öğrenen veya bu durum kendisine bildirilen işveren tarafından,
- (b) bendi kapsamındaki sigortalı bakımından ise kendisi tarafından,

bu durumun öğrenildiği günden başlayarak üç işgünü içinde, iş kazası ve meslek hastalığı bildirgesi ile elektronik ortamda veya kağıt ortamında Kuruma bildirilmesi zorunludur. Bu yükümlülüğü yerine getirmeyen veya yazılı olarak bildirilen hususları kasten eksik ya da yanlış bildiren işverene veya 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamındaki sigortalıya, Kurumca bu durum için yapılmış bulunan masraflar ile ödenmişse geçici iş göremezlik ödenekleri geri alınır.

24- İş kazasının işverenin kontrolü dışındaki yerlerde meydana gelmesi halinde iş kazası bildirim süresi ne zaman başlar?

İş kazasının öğrenildiği tarihten itibaren 3 işgünü içinde bildirmesi gerekir.

25- Kuruma bildirilen iş kazası olayının iş kazası sayılıp sayılmayacağı hakkında bir karara

varılabilmesi için gerektiğinde soruşturma ne şekilde yapılır?

Kurumun denetim ve kontrol ile yetkilendirilen memurları tarafından veya Bakanlık İş Müfettişleri vasıtasıyla soruşturma yapılabilir.

26- İş kazası ve meslek hastalığı sigortasından sağlanan haklar nelerdir?

- 1) Geçici iş göremezlik ödeneği ödenmesi,
- 2) Sigortalıya sürekli iş göremezlik geliri bağlanması,
- 3) Ölen sigortalının hak sahiplerine gelir bağlanması,
- 4) Gelir bağlanmış olanın kız çocuklarına evlenme ödeneği verilmesi,
- 5) Ölen sigortalı için cenaze ödeneği ödenmesi.

27- Bir inşaat işyerinde çalışan sigortalının yatakhane de yattığı sırada, yatakhane de bulunan sobanın devrilmesi sonucu çıkan yangında vücudunun yanması suretiyle geçirdiği kaza iş kazası sayılır mı?

Olayın işyerine ait yatakhane de meydana gelmesi nedeniyle 5510 sayılı Kanunun 13 üncü maddesinin (a) fıkrası hükmüne göre iş kazası sayılması gerekmektedir.

28- Bir fabrikada çalışan sigortalının ücretli izinli bulunduğu sırada, arkadaşlarını ziyaret maksadıyla geldiği işyerinde merdivenlerden kayarak düşmesi sonucu bacağının kırılması olayı, iş kazası sayılır mı?

Sigortalının izinli olduğu süre zarfında işyeri ile olan hukuki münasebeti, yani hizmet akdi devam ettiği, dolayısıyla sigortalılık vasfını kaybetmediğinden, 5510 sayılı Kanunun 13 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi hükmüne göre iş kazası sayılması gerekir.

29- Oto tamircisi işyerinde çalışan sigortalının, yolda arızalanan bir aracı tamir etmek için işveren tarafından görevlendirilmesi üzerine, yolda bozulan aracı tamir ettiği sırada yoldan geçen bir aracın çarpması sonucu uğradığı kaza olayı, iş kazası sayılır mı ?

Kaza işin yürütümü sırasında meydana geldiğinden 5510 sayılı Kanunun 13 üncü maddesinin (b) fıkrası hükmüne göre iş kazası sayılması gerekmektedir.

30- İşyerinde şoför olarak çalışan sigortalının, işyerine ait araçla işverenin talimatı üzerine onun yazlık evine şahsi eşyalarını götürdüğü sırada geçirdiği trafik kazası iş kazası sayılır mı?

İş kazası, sigortalının işveren tarafından görev ile başka bir yere gönderilmesi nedeniyle asıl işini yapmaksızın geçen zamanlarda meydana geldiğinden 5510 sayılı Kanunun 13 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi hükmüne göre iş kazası sayılması gerekmektedir.

31- Emziren kadın sigortalının çocuğunu emzirmek için ayrılan zamanda evine gidip gelirken yolda silahlı saldırı sonucu yaralanması olayı iş kazası sayılır mı?

İş kazası, emziren kadın sigortalının iş mevzuatı gereğince çocuğuna süt vermek için ayrılan zamanlarda meydana geldiğinden 5510 sayılı Kanunun 13 üncü maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi hükmüne göre iş kazası sayılması gerekmektedir.

32- İşyerine gitmek üzere evinden ayrılarak belediyeye ait toplu taşıma aracına binmek üzere durakta bekleyen sigortalının motosikletli bir sürücünün çarpması sonucu yaralanması olayı iş kazası sayılır mı?

Sigortalının işverence sağlanan bir taşıtla işin yapıldığı yere gidiş geliş sırasında meydana gelen ve sigortalıyı hemen veya sonradan bedenen ya da ruhen özre uğratan olay iş kazası olarak tanımlandığından, burada da olay, işverence sağlanan bir taşıtla gidip gelme esasına dayandığından belediye otobüsüne binerken meydana gelen kazanın 5510 sayılı Kanununun 13 üncü maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi hükmüne göre iş kazası sayılmaması gerekmektedir

33- 5510 sayılı Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamındaki sigortalının, kendisine ait tamirci dükkanında çalışmakta iken, krikonun kayması sonucu ayağının aracın altında kalarak yaralanması olayı iş kazası sayılır mı?

5510 sayılı Kanununun 13 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi hükmüne göre iş kazası sayılması gerekmektedir.

34- 5510 sayılı Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamındaki sigortalının iş kazası geçirmesi halinde nasıl bildirimde bulunulacaktır?

4/1(b) kapsamındaki sigortalının iş kazası geçirmesi halinde kendisi tarafından bir ayı geçmemek şartıyla, rahatsızlığının bildirim yapmaya engel olmadığı günden sonraki üç iş günü içinde, elektronik ortamda veya kâğıt ortamında işyerinin bağlı bulunduğu Sosyal Güvenlik İl/Sosyal Güvenlik Merkez Müdürlüğüne bildirimde bulunulması gerekir.

35- 4/1(b) kapsamındaki sigortalılardan, hangilerine emzirme ödeneği verilir?

4/1(b) kapsamındaki sigortalı kadın ile sigortalı erkeğin sigortalı olmayan eşinin, kendi çalışmalarından dolayı gelir ve aylık alan sigortalı erkeğin, sigortalı olmayan karısının doğum yapması halinde sigortalı kadına veya sigortalı erkeğe emzirme ödeneği verilir.

36- Emzirme ödeneğinden nasıl yararlanılır?

Emzirme ödeneğinden yararlanabilmek için 120 gün kısa vadeli sigorta primi ödenmiş olması ve 4/1(b) kapsamındaki sigortalıların prim ve prime esas herhangi bir borcunun bulunmaması gerekmektedir.

37- 4/1(b) kapsamındaki sigortalılardan kimler analık sigortasından yararlanabilir?

Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin (1),(2) ve (4) numaralı alt bentlerinde sayılan sigortalı kadın analık sigortasından yararlanır.

38- 4/1(b) kapsamındaki şirket ortağı olan sigortalı kadın analık sigortasından yararlanabilir mi ? Emzirme ödeneği alabilir mi ?

4/1(b) kapsamında şirket ortağı olan sigortalı kadın analık sigortasından yararlanamaz. Ancak emzirme ödeneği alabilir.

39- Analık sigortasından geçici iş göremezlik ödeneği alabilmek için şartlar nelerdir?

Analık sigortasından yararlanmak için sigortalılığın devam etmesi, bir yıl içinde en az 90 gün kısa vadeli sigorta primi ödenmiş olması, istirahatli olunan dönemde çalışmaması ve prime ilişkin borcunun bulunmaması gerekmektedir.

40- 4/1(b) kapsamındaki sigortalılar hastalık halinde iş göremezlik ödeneğinden yararlanabilir mi?

4/1(b) kapsamındaki sigortalılara hastalıkları halinde iş göremezlik ödeneği ödenmez.

41- 4/1(b) kapsamındaki sigortalının iş kazası veya meslek hastalığı sonucu iş göremezlik ödeneği alması için aranan şartlar nelerdir?

İş kazası geçiren veya meslek hastalığına tutulan 4/1(b) sigortalılarının geçici iş göremezlik ödeneği alabilmesi için yatarak tedavi süresince veya yatarak tedavi sonrası bu tedavinin gereği olarak ayaktan istirahat raporu almaları, prim ve prime ilişkin her türlü borçlarını ödemiş olmaları gerekmektedir.

42- Geçici iş göremezlik ödeneği ne kadar ödenmektedir?

İş kazası, meslek hastalığı ya da analık hallerinde sigortalılara ödenecek geçici iş göremezlik ödeneği, sigortalının beyan edeceği günlük kazanç üzerinden, ayakta tedavilerinde 2/3 si, yatarak tedavilerde ise 1/2 si ödenir.

43- 4/1(b) kapsamındaki isteğe bağlı sigortalıların iş kazası geçirmeleri halinde iş göremezlik ödeneği almaları mümkün müdür?

İsteğe bağlı sigortalılar kısa vadeli sigorta primi ödemedikleri için kısa vadeli sigorta kolları kapsamında sayılmazlar. Bu nedenle söz konusu sigortalılara geçici iş göremezlik ödeneği ödenmemektedir.

44- 4/1(b) kapsamındaki sigortalıların iş kazası bildirimini yasal süresi geçtikten sonra bildirmeleri halinde geçici iş göremezlik ödeneği ödenir mi?

4/1(b) kapsamındaki sigortalıların iş kazasını geç bildirmesi halinde, geçici iş göremezlik ödeneği bildirim tarihinden itibaren ödenir.

45- 4/1(b) kapsamındaki sigortalıların borcunun bulunması halinde geçici iş göremezlik ödeneği verilir mi?

5510 sayılı Kanununun 18 inci maddesinde 4/1(b) kapsamındaki sigortalıların geçici iş göremezlik ödeneği alabilmesi için prim ve prime ilişkin her türlü borcunun ödenmiş olması şartı bulunduğundan, borcu bulunan bu sigortalılara geçici iş göremezlik ödeneği verilmez. Ancak, borçlu olan 4/1(b) kapsamındaki sigortalıların borcunu ödemesi ve beş yıllık zamanaşımı süresini de geçirmemesi halinde geçmişte hak ettiği geçici iş göremezlik ödeneği taraflarına ödenmektedir.

46- 4/1(b) kapsamındaki sigortalının iş kazası geçirmesinde kusuru bulunan hak sahiplerine kurumca bağlanacak gelir ve verilecek ödenekler için hak sahiplerine rücu edilir mi?

5510 sayılı Kanununun 21 inci maddesi gereğince kusuru bulunan hak sahiplerine bağlanacak gelir ve verilecek ödenekler için rücu edilmez.

49- 4/1(b) kapsamındaki sigortalının kendisinden kaynaklanan sebeplerle tedavi süresinin uzaması, iş göremezliğinin artması halinde ne gibi işlem yapılır?

- a-) Sigortalının kendisinden kaynaklanan sebeple veya hekim tavsiyesine uymaması sebebiyle tedavi süresinin uzaması, iş göremezlik oranının artması halinde, ödenecek geçici iş göremezlik ödeneği Kurumca dörtte birine kadar eksiltilerek ödenir.
- b-) Sigortalının ağır kusuru yüzünden iş kazası geçirmesi veya meslek hastalığına tutulması halinde, kusur derecesi esas alınarak geçici iş göremezlik ödeneği üçte birine kadar Kurumca eksiltilerek ödenir.
- c-) Kasdi hareketi yüzünden iş kazasına uğrayan, meslek hastalığına tutulan, hastalanan ya da Kurumun yazılı bildirimine rağmen öngörülen tedaviyi kabul etmeyen sigortalıya geçici iş göremezlik ödeneğinin yarısı ödenir.
- d-) Tedavi gördüğü hekimden tedavisinin sona erdiğine ve çalışabilir olduğuna dair belge almaksızın çalışan sigortalıya iş göremezlik ödeneği ödenmez, ödenmiş olanlar da geri alınır.

50- 4/1(b) kapsamındaki sigortalının iş kazası, üçüncü bir kişinin kusuru yüzünden meydana gelmiş ise, ne gibi bir işlem yapılır?

Sigortalıya veya hak sahiplerine yapılan ve ileride yapılması gereken ödemeler ile bağlanan gelirin başladığı tarihteki ilk peşin sermaye değerinin yarısı, kusurlu görülen üçüncü kişiden rücu edilir.

51- İş kazasının geç bildirilmesi halinde ne gibi işlem yapılmaktadır?

4/1(a) kapsamında bulunan sigortalının geçirdiği iş kazasının Kanunda belirtilen süreler içerisinde Kuruma bildirilmemesi halinde, olay tarihi itibarıyla Kuruma bildirim yapılmıyaya kadar sigortalıya ödenen geçici iş göremezlik ödenekleri Kurumca işvereninden tahsil edilir.

Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında bulunan sigortalılara ise bildirim yapılmıyaya kadar geçici iş göremezlik ödeneği ödenmez.

52- İş kazası, meslek hastalığı, hastalık ve analık sigortasında hangi süreler dikkate alınmaz?

- a) Sigortalının tutuklulukta geçen süreleri,
- b) Sigortalının iş göremediği süreleri,
- c) Grev ve lokavtta geçen süreleri,
- d) Askerlikte geçen hizmet süreleri

53- İş yerine gitmek üzere evinden ayrılarak belediyeye ait toplu taşıma aracına binmek üzere durakta bekleyen sigortalıya motosikletli bir sürücünün çarpması sonucu yaralanması olayı bir iş kazası sayılır mı?

5510 sayılı Kanunun 13. maddesinin birinci fıkrasının (e) bendine göre; sigortalının işverence sağlanan bir taşıtla işin yapıldığı yere gidiş-gelişi sırasında meydana gelen kazalar iş kazası sayılmaktadır. Ancak toplu taşıma aracı işverence sağlanan araç olmadığından iş kazası

sayılması mümkün bulunmamaktadır. Başka bir deyişle, burada işveren tarafından herhangi bir araç tahsis edilmediğinden iş kazası sayılmaması gerekmektedir.

54- Grevde bulunan sigortalının grevden önce hak ettiği ücretini almak için işyerinde bulunduğu sırada greve katılmayan diğer işçiler tarafından dövülmesi olayı bir iş kazası sayılır mı?

Bu olaya maruz kalan sigortalının sigortalılık niteliği yitirilmemiş ise olay iş kazasıdır.

55- Oto tamirhanesinde çalışan sigortalının öğle yemeği için işyeri dışına çıktığı sırada yolda gördüğü arızalanmış bir aracı tamir ederken krikonun kayması sonucu bacağının kırılması olayı iş kazası olarak değerlendirilebilir mi?

5510 sayılı Kanununun 13. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendine göre; bir işverene bağlı olarak çalışan sigortalının, görevli olarak işyeri dışında başka bir yere gönderilmesi nedeniyle asıl işini yapmaksızın geçen zamanlarda meydana gelen kazalar iş kazası sayılmaktadır. Ancak burada işveren tarafından herhangi bir görevlendirme söz konusu olmadığından anılan Kanununun 13. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendine göre iş kazası sayılmaması gerekmektedir.

56- İşyerinin bulunduğu ilden başka bir ile mal almak için giden sigortalının kalmakta olduğu otelde yangın çıkması sonucu vefat etmesi olayı iş kazası olarak değerlendirilebilir mi?

5510 sayılı Kanununun 4. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında çalışan sigortalının yürütmekte olduğu iş nedeniyle işyeri dışında meydana gelen kazalar iş kazası olarak kabul edilmektedir.

57- Meslek hastalığına yakalanan sigortalıya Kurumca yapılacak yardımlar nelerdir?

Hastalığın “meslek hastalığı” olduğu Kurumca tespit edildiği takdirde sigortalıya;

1. İstirahatli olduğu sürelerde geçici iş göremezlik ödeneği ödenir.
2. Sürekli iş göremezlik ödeneği bağlanır.
3. Sigortalının ölümü halinde hak sahiplerine gelir bağlanır.
4. Kız çocuklarına evlenme ödeneği verilir.
5. Cenaze yardımı yapılır.

58- Sigortalının işten ayrıldıktan sonra meydana gelen meslek hastalığı ile ilgili olarak Kanunla sağlanan haklardan yararlanabilmesi için hangi şartlar aranmaktadır?

Sigortalının eski işinden fiilen ayrılmasıyla hastalığın meydana çıkması arasında bu hastalık için Kurum tarafından Yönetmelikte belirtilen sürelerden daha uzun bir zamanın geçmemiş olması şarttır.

59- İş kazası, meslek hastalığı, hastalık ve analık hallerinden birkaçı birleşirse, geçici iş göremezlik ödeneğinin hangisi verilir?

Geçici iş göremezlik ödeneğinden en yüksek olanı sigortalıya ödenir.

60- Kuruma bildirilen iş kazası iddiasının soruşturulması kimler tarafından yapılır?

Kuruma bildirilen olayın iş kazası sayılıp sayılmayacağı hakkında bir karara varılabilmesi için gerektiğinde Kurumun denetim ve kontrol ile yetkilendirilen memurları tarafından veya Bakanlık İş Müfettişleri tarafından soruşturma yapılır. Bakanlık İş Müfettişlerinin rapor ve tutanaklarında gerekli bilgilerin yer alması veya yargı kararının

bulunması halinde tekrar inceleme talep edilmez.

61- İş kazası geçiren sigortalının prim ödeme gün sayısının yeterli olmaması halinde sağlık yardımlarından faydalanır mı?

İş kazası sigorta kolunda hastalık sigortasında olduğu gibi herhangi bir prim ödeme gün sayısı aranmamakta, iş kazası geçiren sigortalı işveren tarafından derhal en yakın sağlık kuruluşuna götürerek tedavisini yaptırması gerekmektedir.

62- 5510 sayılı Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamındaki kadın sigortalıların, aynı Kanununun 13 üncü maddesi uyarınca çocuğuna süt vermek için ayrılan sürede karşılaştığı olaylar iş kazası sayıldığı halde, Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamındaki kendi adına ve hesabına bağımsız çalışan kadın sigortalıların süt izni sırasında meydana gelen olay neden iş kazası sayılmamaktadır?

5510 sayılı Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında olup, emziren kadın sigortalıya 4857 sayılı İş Kanununun 74 üncü maddesinin son fıkrası hükmü gereğince 1 yaşından küçük çocuklarını emzirmeleri için günde toplam bir buçuk saat süt izni verilmesi öngörüldüğü halde, Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamındaki sigortalılar yönünden böyle bir düzenlemenin olmaması ve doğum yapan 4/1(b) kapsamındaki kadın sigortalının çocuğuna süt vermesi için işyerinde bulunma mecburiyeti bulunmaması nedeniyle iş kazası sayılmamaktadır.

63- Analık sigortası kapsamında geçici iş göremezlik ödeneğinden yararlanma şartları nelerdir ?

- Doğumdan önceki bir yıl içinde en az doksan gün kısa vadeli sigorta primi bildirilmiş olması,
- Bu süre içinde iş yerinde çalışmamış olması,
- Doğum olayının gerçekleşmiş olması,
- 4/1(b) kapsamındaki sigortalıların analıkları halinde genel sağlık sigortası dahil prim ve prime ilişkin her türlü borçlarının ödenmiş olması.

64- İstirahat raporları hangi sağlık kuruluşlarından alınabilir?

İstirahat raporlarının Kurumla sözleşmeli resmi ve özel sağlık kuruluşları tarafından düzenlenmesi şarttır.

Diğer taraftan, Kurumla sözleşmesiz sağlık hizmeti sunucuları tarafından verilen ve istirahat süresi 10 günü geçmeyen raporlar, Kurumla sözleşmeli resmî sağlık hizmeti sunucusu hekimi tarafından, 10 günü aşan raporlar ise Kurumla sözleşmeli resmî sağlık hizmeti sunucusu sağlık kurulunca onandığı takdirde de geçerli olur.

Yine Ülkemizin taraf olduğu sosyal güvenlik sözleşmeleri hükümleri çerçevesinde akit ülke sigorta kurumu mevzuatına göre düzenlenen ve sözleşmenin uygulanmasına ilişkin formüllerle Kuruma bildirilen istirahat raporları da aynen kabul edilmektedir.

Ülkemiz ile sosyal güvenlik sözleşmesi bulunmayan ülkelerdeki tedaviler sonucu verilen istirahat raporları ise, ülkemiz dış temsilciliklerince onanması halinde geçerlidir.

65- İş kazası geçiren sigortalıya yapılan sağlık yardımları nelerdir?

İş kazası geçiren sigortalının prim ödeme gün sayısına bakılmaksızın derhal tedaviye

alınmasına müteakip belirli süreye bağlı olmaksızın tedavisi devam eder. Daha sonra bu iş kazasına bağlı arızanın nüksetmesi halinde yeniden sağlık yardımı yapılır.

66- İş kazası geçiren sigortalı yurtdışında tedaviye gönderilir mi?

Yurt içinde tedavisi mümkün olmadığı durumlarda yurtdışına tedaviye gönderilir.

67- İş kazası geçiren sigortalının prim ödeme gün sayısının yeterli olmaması halinde sağlık yardımlarından nasıl faydalanabilmektedir?

İş kazası sigortası kolunda hastalık sigortasında olduğu gibi herhangi bir prim ödeme gün sayısı aranmamakta, İş kazası geçiren sigortalının işveren tarafından derhal en yakın sağlık kuruluşuna (Özel veya Devlet) götürülerek tedavisini sağlanmak zorundadır.

68- Tek hekim tarafından bir defada en fazla kaç güne kadar rapor verilebilmektedir?

Sigortalılara tek hekim tarafından bir defada en fazla 10 güne kadar rapor verilebilmektedir. İstirahat sonrasında kontrol muayenesi raporda belirtilmiş ise, hekim, bunu bir defa daha tekrarlayabilmekte ve yine en fazla 10 güne kadar olmak kaydı ile toplamda en çok 20 gün istirahat verebilmektedir.

69-İkinci rapordan sonraki rapor kim tarafından verilebilmektedir?

İkinci rapordan sonraki raporlar ancak sağlık kurulu tarafından verilebilmektedir.

70-Bir sigortalıya bir takvim yılı içerisinde tek hekim tarafından en fazla kaç gün rapor verilebilmektedir?

Bir sigortalıya bir takvim yılı içerisinde tek hekim (aynı veya farklı hekimler) tarafından en fazla 40 gün rapor verilebilmekte; 40 günü aşan raporlar ise sağlık kurulu tarafından verilmektedir.